

بررسی تأثیر هوش هیجانی بر امید به زندگی

Investigating the Effect of Emotional intelligence on Life expectancy

Shahla Heydarbegi *

Graduated Master of Public Administration at
 Vali Asr University of Rafsanjan
Sh.heydarbegi1392@gmail.com

Rasoul Omid

teacher. Payam Noor university

Afshin Haydarbegi

Graduated from Business Administration Expert,
 Payame Noor University

شهلا حیدر بیگی نویسنده مسئول

دانش آموخته کارشناس ارشد مدیریت دولتی دانشگاه ولی عصر (عج)
 رفسنجان

رسول امیدی

مدرس. دانشگاه پیام نور

افشین حیدر بیگی

دانش آموخته کارشناس مدیریت بازرگانی، دانشگاه پیام نور

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، بررسی تأثیر هوش هیجانی بر امید به زندگی است. جامعه آماری این پژوهش را کارآموزان کانون‌های تحت حمایت کمیته امداد امام خمینی (ره) شهر سرابله با ۱۸۰ نفر در سال ۱۳۹۶ تشکیل دادند که طبق جدول مورگان ۱۲۷ کارآموز به عنوان نمونه انتخاب شدند. پژوهش حاضر براساس هدف کاربردی و براساس شیوه گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع همبستگی و علی-غیر آزمایشی می‌باشد. گردآوری داده‌های پژوهش با بررسی‌های کتابخانه‌ای و روش میدانی انجام شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS 21 و Amos23 استفاده گردید. برای سنجش متغیر هوش هیجانی از پرسشنامه گلمن (۲۰۰۱) و برای سنجش امید به زندگی از پرسشنامه استاندارد اشنادیر (۲۰۰۵) استفاده شده است. جهت بررسی استاندارد بودن ابزار اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش از بررسی سازگاری درونی به کمک آزمون آلفای کرونباخ استفاده گردید، همچنین برای بررسی روایی پرسشنامه از نظر خبرگان استفاده شد. مقدار به دست آمده آلفای کرونباخ برای پرسش نامه هوش هیجانی ۰/۸۲۸ و برای امید به زندگی ۰/۷۳۴ بود نتایج پژوهش حاکی از آن بود که هوش هیجانی بر امید به زندگی تأثیر مثبت و معناداری به میزان ۰/۶۴۹ دارد.

Abstract

The aim of the study was to examine the effect of Emotional intelligence on Life expectancy. Data consisted of the Clerkship trainees were supported by Imam Khomeini Relief Committee in Sarabela with 180 persons in 2017 who were selected 127 persons as a sample by Murgan table. The study was an applied research and the data collection method was a descriptive correlational and causality-nonexperimental case study. Data collection was done by library studies and field method. SPSS 21 and Amos23 software were used to analyze the data. Goleman's questionnaire was used to measure Emotional intelligence and Snyder's standard questionnaire was used to measure Life expectancy. To measurement of standard, tool of measuring the research variables of internal adaptation was Kornach Alpha test, also the measurement of validity was used at expert opinion. The value of the Emotional intelligence questionnaire was 0/828 and the Life expectancy was 0.734. The results indicated that Emotional intelligence had a positive and significant effect on Life expectancy by the rate of 649.

Keywords: Emotional intelligence, Hope, Life, Trainee

واژگان کلیدی: هوش هیجانی، امید، زندگی، کارآموز

مقدمه

هوش یکی از جذاب‌ترین و جالب‌ترین فرایندهای روانی است که جلوه‌های آن در موجودات مختلف به میزان متفاوت دیده می‌شود. هرچه موجودات از تکامل بیشتری بهره‌مند شوند، از نظر هوشی نیز پیشرفته‌تر هستند (بخشایش، ۱۳۹۳). مسأله هوش به عنوان یک ویژگی اساسی که تفاوت‌های فردی را بین انسان‌ها موجب می‌شود، از ابتدای تاریخ زندگی انسان، مورد توجه بوده است (حسینیان و همکاران، ۱۳۹۰). آنچه از بررسی تعریف صاحب نظرانی همچون گاردنر^۱، هیلگارد^۲، وکسلر^۳ و ... از هوش بر می‌آید، آن است که همگی هوش را

1 Gardner
 2 Hillgard
 3 Vekseler

قابلیت بهره‌گیری از نرم افزارهای وجودی تعریف می‌کنند. تجربه نشان می‌دهد که در طول تاریخ، هرچه هوش بشر بیشتر شده است، گرایش‌های ناهنجار، راههای خطا و مسئله آفرینی و ایجاد معطل و بحران برای بشریت نیز بیشتر شده است. روان‌شناسان در ابتدا با تعریف هوش هیجانی سعی کردند این آسیب را جبران کنند (به نقل از حداد نیا و جوکار، ۱۳۹۲)

هوش هیجانی (EQ) شامل شناخت و هیجان‌های خود است. به عبارت دیگر، شخصی که EQ بالایی دارد سه مؤلفه هیجان‌ها (مؤلفه شناختی، مؤلفه فیزیولوژیکی و مؤلفه رفتاری) را به طور موفقیت آمیزی تلفیق می‌کند. گلمن^۲ معتقد است که هوش هیجانی بالا تبیین می‌کند که چرا افرادی با ضریب هوشی (IQ) متوسط موفق‌تر از کسانی هستند که نمره IQ بسیار بالایی دارند (به نقل از کیوانلو و همکاران، ۱۳۸۹). هوش هیجانی و جنبه‌های جذاب و گسترده آن در دهه‌های اخیر علاوه بر روانشناسان و روان‌پزشکان، توجه عموم مردم را به خود جلب کرده است. به کارگیری مفهوم هوش اجتماعی برای اولین بار به دهه ۱۹۴۰ باز می‌گردد. پس از آن مایر و سالوی^۳، اصطلاح هوش هیجانی را توصیف کردند. گاردنر^۴ با مدل تأثیرگذار خود به نام هوش چند گانه نقش عمدی در شکل‌گیری نظریه هوش هیجانی داشت (به نقل از سلطانی‌فر، ۱۳۸۶). مفهوم هوش هیجانی به چگونگی سازگاری و موفقیت افراد در موفقیت‌های زندگی اشاره دارد. نظریه هوش هیجانی حوزه وسیعی از توانایی‌های مرتبط با شناخت و به کارگیری هیجانات را توجیه می‌کند و اظهار می‌دارد که هوش هیجانی در عملکرد روزانه اغلب مهم‌تر از هوش شناختی است (با عزت و شریف‌زاده، ۱۳۹۱) به نظر گاردنر^۴، هوش هیجانی متشکل از دو مؤلفه است: ۱. هوش درون فردی: این هوش مبین آگاهی فرد از احساس‌ها و هیجان‌های خویش، ابراز باورها و احساس‌های شخصی و احترام به خویشتن و تشخیص استعدادهای ذاتی، استقلال عمل در انجام کارهای مورد نظر و در مجموع میزان کنترل شخصی بر هیجان‌ها و احساس خود رهبری است. ۲. هوش میان فردی: به توانایی درک و فهم دیگران اشاره دارد و می‌خواهد بداند چه چیزهایی احساس آنان را بر می‌انگیزاند، چگونه فعالیت می‌کنند و چگونه می‌توان با آنها همکاری داشت (به نقل از محمودی و همکاران، ۱۳۹۰). گلمن پنج بعد خود آگاهی، خود انگیزی، خود مدیریتی، آگاهی اجتماعی، مدیریت روابط را برای هوش هیجانی در نظر گرفته است که در ادامه به تعریف هر کدام می‌پردازیم:

خود آگاهی به معنای آگاه بودن از حالت روانی خود و نیز تفکر ما در باره آن حالت است. افراد خود آگاه، ارزش‌ها، اهداف خود را می‌شناسند (گلمن^۵، ۲۰۰۱)

خود انگیزی: احساس خود انگیزی، ناکامی‌ها و نگرانی‌هایی را که ممکن است ما را از ادامه کار مایوس سازد خاموش می‌کند. به این معنا که می‌توانیم از درمماندگی و شکست‌هایی اجتناب پذیری که هر هدف به همراه دارد، برای پیشرفت استفاده کنیم (گلمن، ۲۰۰۱). خود مدیریتی نیز نشانگر توانمندی شخص در سازگاری، ابتکار عمل، میل به موفقیت، وجدان کاری، اعتماد درونی، انعطاف پذیری و نگرش جامع به همه است (گلمن، ۲۰۰۱). به طور کلی خود مدیریتی به این معناست که شخص می‌تواند در برابر انگیزه‌های ناگهانی خود مقاومت کند (سالیوان^۶، ۱۹۹۵).

گلمن در مورد آگاهی اجتماعی عقیده دارد که هماهنگ بودن با احساسات دیگران در تصمیم‌گیری و قضاوت‌های اخلاقی با اهمیت خواهد بود و عدم همدلی یک کمبود بنیادی در هوش هیجانی است (به نقل از هافتمن^۷، ۱۹۸۴). یکی دیگر از مؤلفه هوش هیجانی، مدیریت روابط می‌باشد. مدیریت روابط که به آن مهارت اجتماعی هم گفته می‌شود آگاهی و شناخت نسبت به هیجانات و احساسات دیگران، مهارت گوش دادن به احساسات دیگران در زمانی که افراد دچار هیجان و احساسات هستند و به گوش دادن به حرف‌های آنها نیاز دارند (گلمن، ۱۹۹۵).

از سویی امید نیز به عنوان یک سازه روانشناختی یکی از منابع مقابله انسان در سازگاری با مشکلات (محمدیان اکردی، ۱۳۹۵) و به عنوان یکی از ویژگی‌های زندگی مطرح شده است که ما را به جستجوی فردای بهتر و امید، یعنی موفقیت و آینده‌ای بهتر و دلیلی برای زیستن وقتی امید وجود داشته باشد، شادی و سرور در زندگی حضور خواهد داشت. امید به زندگی در تمام ابعاد زندگی، عنصری ضروری است. امید توانایی باور داشتن احساسی بهتر، در آینده می‌باشد، و این امید است که پس از بحران‌ها آرامش را به فرد باز می‌گرداند.

1 Emotional intelligence

2 Goleman

3 Mayer&Salovey

4 Gardnr

5 Goleman

6 Sullivan

7 Hoffman

پس در بهداشت روانی نقش مهمی دارد(گل محمد نژاد و همکاران، ۱۳۹۲). امید به عنوان یکی دیگر از نیازهای روانی انسان به انسان انگیزه، شادابی و نشاط می‌بخشد(فاطمی اردستانی، ۱۳۹۵). رابینسون^۱(۱۹۸۳) معتقد است امید یکی از پایه‌های اصولی توازن و قدرت روانی است که مشخص کننده‌ی دستاوردهای زندگی می‌باشد و انسان را به تلاش و کوشش و داشته و او را به سطح بالایی از عملکردهای روانی و رفتاری نزدیک می‌کند(به نقل از پروانه و همکاران، ۱۳۹۴). امید یک حالت روحی و روانی برانگیزاننده انسان به کار و فعالیت است. به طور طبیعی، امید موجب انگیزه بشر در کارهای اختیاری و مانع ترس از زیان است. امید انسان را به حرکت وادار می‌کند تا به هدف خویش برسد. امید که از معرفت و شناخت حاصل می‌شود، اساس همه تلاش‌های مفید و پر ثمر انسانی است(ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۰). برخی نیز امید را مجموعه شناختی می‌داند که مبتنی بر احساس مؤفقت ناشی از منابع گوناگون(انرژی معطوف به هدف) و مسیرها است. بنابراین، امید یا تفکر هدف مدار، از دو مؤلفه مرتبط به هم، یعنی "مسیرهای تفکر" و "منابع تفکر"، تشکیل شده است. مسیرهای تفکر بیانگر ظرفیت فرد برای ایجاد مسیرهای شناختی برای رسیدن به اهداف است و منابع تفکر شامل افکاری هستند که افراد درباره‌ی توانایی‌ها و ظرفیت‌هایشان برای گذر از مسیرهای انتخاب شده تعریف کرده‌اند تا به اهداف خویش برسند. از طریق ترکیب منابع و مسیرها می‌توان به هدف رسید(یعقوبی و همکاران، ۱۳۹۳). امید همچنین، با هیجان‌های مثبت به خصوص خوش بینی و شادی ارتباط دارد. این امر در تحقیقات بسیاری از جمله پیترسون^۲، ۲۰۰۰، اسنایدر و همکاران^۳، ۲۰۰۰ به تایید رسیده است(به نقل از ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۰). در بررسی‌های انجام پذیرفته در مورد امید به زندگی یزدانی چراتی و همکاران در سال ۱۳۹۳ در تحقیقی تحت عنوان تعیین و روند تغییرات امید به زندگی مردم ساری نتیجه گرفتند که بیشترین امید به زندگی برای مردان در سال ۸۶ با ۷۶/۵۲ سال و بیشترین امید به زندگی برای زنان در سال ۸۴ با ۷۹/۶۸ سال به دست آمد. امید به زندگی زنان به طور معنی داری از امید به زندگی مردان بیشتر است. همچنین نتایج مطالعات و پژوهش‌های اسنایدر بر روی بیماران جسمی و روانی نشان می‌دهد که بسیاری از این بیماری‌ها در واکنش به از دست دادن امید رخ می‌دهد و امید درمانی می‌تواند سلامت عمومی و کیفیت زندگی بیماران را بهبود بخشد. مهمت و روزین^۴ در پژوهش خود پی‌بردند که امید، به گونه‌ای پایدار با نشانه‌های افسردگی کمتر مرتبط است. تیلور و براون^۵ نیز مؤثر بودن افکار امیدوارانه و باورهای مثبت بر سلامت عمومی را مورد تایید قرار داد. از طرفی طبق پژوهش عموزاده و علوی متغیر هوش هیجانی قادر است تغییرات متغیر وابسته امید به زندگی را پیش بینی کنند.

پژوهش‌های زیادی مسأله هوش هیجانی را بررسی کرده‌اند(آنتوناکیز^۶ و همکاران، ۲۰۰۹). بار-ان^۷(۲۰۰۰) هوش هیجانی را فهم کارآمد خود و دیگران، توانایی ایجاد ارتباط با دیگران و سازگاری و انطباق با محیط به منظور حل خواسته‌های محیطی تعریف می‌کند. هوش هیجانی توانایی مهار عواطف و تعادل برقرار کردن بین احساسات و منطبق است. هوش هیجانی شامل کنترل هیجانات فرد در ارتباط با خودش و افرادی است که با آنها تعامل دارد(به نقل از وارویک و نتابک^۸، ۲۰۰۴). تفاوت‌های فردی در هوش هیجانی موجب تفاوت‌هایی در دستاوردهای زندگی افراد می‌شود. برای مثال، فردی که از احساسات خود خبر ندارد، ممکن است اعمال مؤثری انجام ندهد یا فردی که قادر به ارزیابی هیجانات دیگران نیست، به احتمال زیاد مشکلاتی را در برخورد با شریک یا همکارانش احساس می‌کند(آستین^۹، ۲۰۰۵). دیری و همکاران(۲۰۰۰) نشان داده‌اند که تفاوت‌های فردی در حوزه هوش هیجانی، در سرعت پردازش اطلاعات نهفته است؛ هم چنین پژوهش‌ها نشان می‌دهند که تفاوت‌های فردی در پردازش اطلاعات عاطفی، مؤفقت در زندگی را پیش بینی می‌کنند(به نقل از گلن^{۱۰}،

¹ Robinson

² Peterson

³ Snyder et al

⁴ Mehmet & Rozin

⁵ Tayloy & Brown

⁶ Antonakis

⁷ Bar-on

⁸ Warwick & Nettelbeck

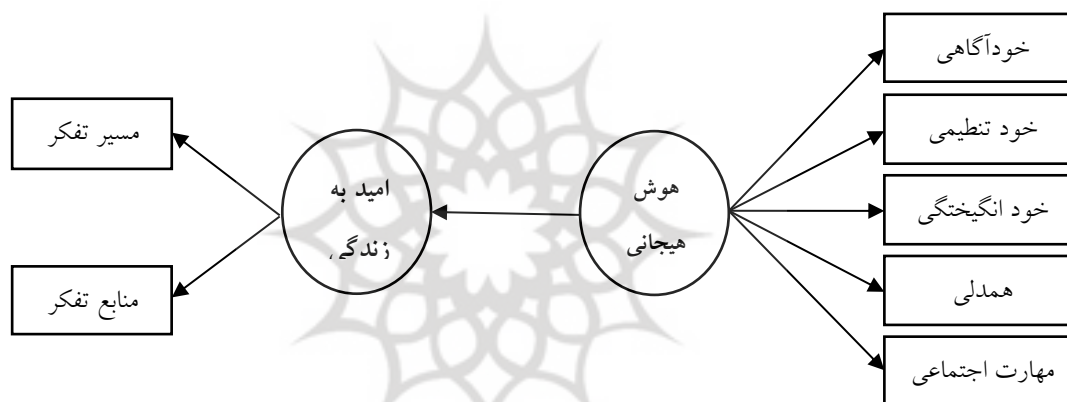
⁹ Austin

¹⁰ Goleman

۱۹۹۶؛ سالوی و مایر^۱، (۱۹۹۰) و حتی برخی پژوهش‌گران نیز هوش هیجانی را عامل تفاوت بین افراد تلقی کرده‌اند. کمپل^۲، مک کلوی^۳، ابر و ساگ^۴ (۱۹۹۳) معتقدند علاوه بر توانایی هوش کلی GMA، هوش هیجانی نیز سهمی مهم در عملکرد پیش بینی شده دارد (به نقل از سانگ^۵ و همکاران، ۲۰۱۰).

می‌توان گفت که هوش هیجانی و امید به زندگی احساس خوشایندی هستند که می‌توانند هیجانات را برای هدایت تفکر منطقی و اقدامات هدفمند مورد استفاده قرار دهند و به زندگی شادی و سرور بخشند. از طرفی کمیته امداد میراث بسیار ارزشمندی است که از امام خمینی (ره) برای ما به یادگار مانده و این نهاد برای کشور و به ویژه جامعه نیازمندان یک امید است و از آنجا که نیازمندان از جمله قشرهای آسیب‌پذیری هستند که توجه به آنها امری انسان‌دوستانه و خداپسندانه است. در این راستا پژوهش حاضر در صدد است به بررسی تأثیر هوش هیجانی بر امید به زندگی در بین کارآموزان دختر کانون‌های تحت حمایت کمیته امداد شهر سرابله که مشغول به آموزش در زمینه‌های مختلف هستند بپردازد از این رو در پژوهش حاضر با طرح مدل ساختاری به دنبال پاسخگویی به این سوال هستیم که آیا هوش هیجانی بر امید به زندگی در بین کارآموزان کانون‌های تحت حمایت کمیته امداد امام خمینی (ره) اثر گذار است؟

مدل مفهومی تحقیق و فرضیه تحقیق:

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

همان‌طور که در مدل بالا مشاهده می‌شود هوش هیجانی متغیر مستقل و امید به زندگی متغیر وابسته در نظر گرفته شده است بر اساس مدل مفهومی پژوهش، فرضیه‌ی تحقیق عبارت است از:

۱- هوش هیجانی بر امید به زندگی در کارآموزان دختر تحت حمایت کمیته امداد شهر سرابله تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

روش شناسی پژوهش

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری

پژوهش حاضر براساس هدف کاربردی و براساس شیوه گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش را کارآموزان دختر تحت حمایت کمیته امداد شهر سرابله در سال ۹۶ تشکیل می‌دهند که در زمان پژوهش متشکل از ۱۸۰ کارآموز بود. جهت تعیین حجم نمونه از جدول مورگان استفاده شد. براساس این جدول حجم نمونه ۱۲۷ کارآموز برآورد گردید.

1 Salovey & Mayer

2 Campbell

3 McCloy

4 Oppen, S. H., & Sager

5 Song

ابزار پژوهش:

گردآوری داده‌های پژوهش با بررسی‌های کتابخانه‌ای و روش میدانی انجام شد. برای جمع‌آوری داده‌های برازش مدل از پرسشنامه هوش هیجانی و امید به زندگی استفاده گردید که در زیر به طور مختصر به معرفی هر یک از آنها می‌پردازیم.

پرسشنامه هوش هیجانی: در پرسش‌نامه‌ی پژوهش جهت سنجش هوش هیجانی از مدل پرسشنامه گلمن (۲۰۰۱) استفاده شده است. آزمون هوش هیجانی سیبرینگ شرینگ، یکی از ابزارهای مورد استفاده می‌باشد که در قالب مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت تنظیم شده است. فرم اصلی این آزمون دارای ۷۰ سوال است و از دو قسمت تشکیل شده است، قسمت اول دارای ۴۰ سؤال و قسمت دوم دارای ۳۰ سؤال می‌باشد. در قسمت اول، هر سوال حاکی از یک موفقیت زندگی می‌باشد، آزمودنی باید خود را در آن موقعیت قرار دهد و یکی از گزینه‌ها را که با حالات روحی و روانی سازگاری بیشتری دارد انتخاب کند. لازم به ذکر است بیان شود که این آزمون توسط منصوری ۱۳۸۰ به صورت پایان نامه کارشناسی ارشد هنجاریابی شده ولی از قسمت دوم به علت عدم همخوانی داستان‌های آن با فرهنگ ما استفاده نشده. در اجرای مقدماتی این آزمون، از قسمت اول که شامل ۴۰ سؤال بود استفاده شده که تعداد هفت سؤال به علت همبستگی کم با نمره کل حذف شده‌اند سؤالاتی که برای اجرای نهایی در نظر گرفته شده‌اند ۳۳ سوال است میزان همسانی آزمون ۳۳ سؤالی، در اجرای مقدماتی، به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۵ بوده است (منصوری، ۱۳۸۰). حدادنیا و جوکار نیز در تحقیقی که در زمینه هوش هیجانی انجام دادند میزان آلفای کرونباخ این پرسشنامه را ۰/۷۹ بدست آورد که نشان دهنده پایایی مناسب آن می‌باشد. در این پژوهش از مدل دارای ۳۳ سؤالی در پنج بعد خودآگاهی، خود تنظیمی، خود انگیزگی، همدلی و مهارت اجتماعی استفاده می‌شود. در پژوهش حاضر جهت بررسی استاندارد بودن ابزار اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق از بررسی سازگاری درونی به کمک آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج این آزمون، ضرایب ۰/۸۲۸ را برای پرسشنامه هوش هیجانی ارائه داد که حاکی از پایایی قابل قبول این پرسشنامه می‌باشد.

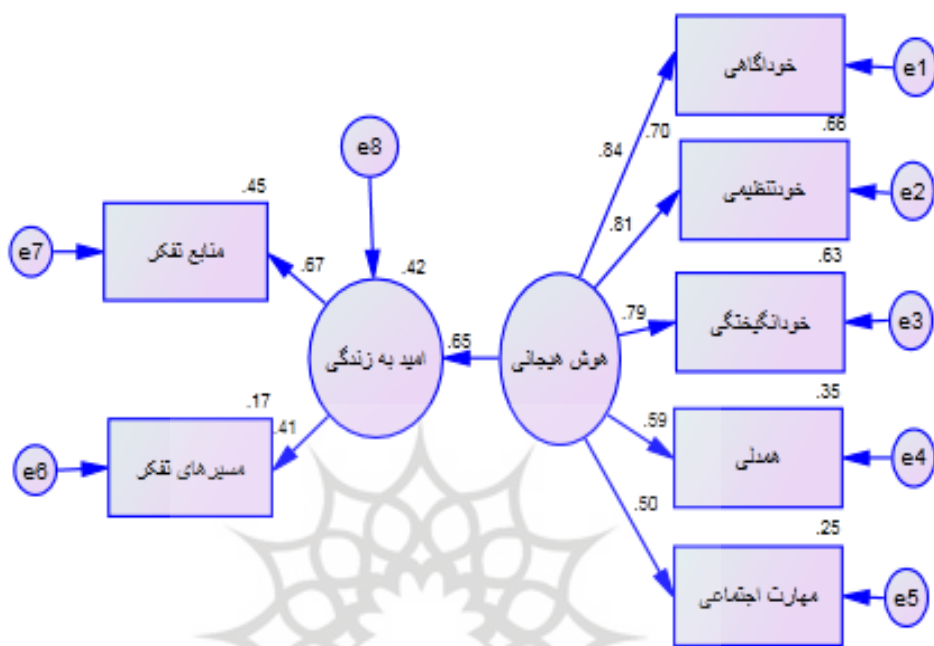
پرسشنامه امید به زندگی: در پرسش‌نامه‌ی پژوهش جهت سنجش امید به زندگی از پرسش‌نامه‌ی امید به زندگی اشنادیر (۲۰۰۵) که مشتمل بر ۱۲ سؤال و ۲ بعد مسیرهای تفکر و منابع تفکر می‌باشد، استفاده شد. خرده مقیاس منابع تفکر شامل چهار سؤال ۲، ۹، ۱۰، ۱۲ و خرده مقیاس مسیرها شامل چهار سؤال ۱، ۴، ۶، ۸ و ۴ سؤالی ۳، ۵، ۷ و ۱۱ به عنوان سؤالی‌های انحرافی است (گروال و پورتو^۱). نمره گذاری سؤالی‌های ۳، ۷، ۱۱ به عنوان سوال‌های انحرافی که برای افزایش دقت آزمون است حذف می‌شود (نصیری و جوکار، ۱۳۸۷). در پژوهش که در زمینه امید به زندگی صورت پذیرفت اعتبار این آزمون از طریق آلفای کرونباخ ۰/۷۰ و از طریق بازآزمایی پس از یک ماه ۰/۷۴ بدست آمد (خلجی، ۱۳۸۶) و همسانی درونی از طریق آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس مسیرها ۰/۶۲ و عامل تفکر ۰/۷۴ به دست آمده است (نصیری و جوکار، ۱۳۸۷). در این پژوهش جهت بررسی استاندارد بودن ابزار اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق از بررسی سازگاری درونی به کمک آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج این آزمون ۰/۷۳۴ برای امید به زندگی، ارائه داد که حاکی از پایایی قابل قبول این پرسشنامه‌ها می‌باشد.

روش اجرا: بعد از انتخاب شرکت کنندگان، پرسشنامه هوش هیجانی و امید به زندگی به کارآموزان داده شد تا آنها را تکمیل کنند. برای اجرای این پرسشنامه‌ها، از شرکت کنندگان خواسته شد که میزان موافقت یا مخالفت را با سوالات پرسشنامه که در مقیاس لیکرت طراحی شده بود، بر روی برگه پاسخ‌نامه درجه بندی کنند. بعد از تحویل پرسشنامه‌ها، بلافاصله بررسی می‌شدند. در نهایت بعد از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها کلیه پرسشنامه‌ها، داده‌ها با کمک نرم افزار spss و نرم افزار Amos مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. جهت بررسی روایی پرسشنامه‌های تحقیق از نظرسنجی از خبرگان استفاده گردید. نتایج حاکی از مناسب بودن مدل‌های اندازه‌گیری متغیرهای مورد مطالعه در بین کارآموزان دختر تحت حمایت کمیته امداد شهر سرا بله می‌باشد.

یافته‌های پژوهش:

در این مرحله به تبیین چارچوب پیشنهاد شده در این مقاله پرداخته شده است. به عبارت دیگر در این قسمت به آزمون مجموعه روابطی پرداخته شده است که در چارچوب نظری پژوهش تعریف گردیدند. این هدف در مدل‌یابی معادلات ساختاری و تحلیل مسیر با طراحی مدل ساختاری عملیاتی می‌گردد. بدین ترتیب می‌توان تأثیر متغیر هوش اخلاقی بر امید به زندگی را مورد آزمون قرار داد.

ابتدا به کمک نرم افزار ایموس می توان ضرائب استاندارد را مشاهده نمود. نتایج حاصل از برازش مدل مفهومی تحقیق در شکل (۲) نشان داده شده است.

• شکل ۲: برازش مدل مفهومی تحقیق (ضرائب استاندارد)

در ادامه به بررسی معنی داری بارهای عاملی می پردازیم. نتایج حاصل از معنی داری بارهای عاملی فوق در جدول (۱) نشان داده شده است.

جدول ۱: معنی داری بارهای عاملی مدل مفهومی تحقیق

P	C.R.	S.E.	Estimate		
۰/۰۱۲	۲/۵۱۴	۰/۲۳۱	۰/۵۸۲	امید به زندگی	هوش هیجانی <--
***	۸/۵۷۲	۰/۱۷۴	۱/۴۹۴	خودانگیزگی	هوش هیجانی <---
***	۶/۰۲۹	۰/۲۳۱	۱/۲۸۳	همدلی	هوش هیجانی <---
***	۴/۹۶۶	۰/۲۷۳	۰/۳۵۵	مهارت اجتماعی	هوش هیجانی <---
***	۸/۷۹۴	۰/۱۹۳	۱/۶۹۳	خودتنظیمی	هوش هیجانی <---
			۱/۰۰۰	خودآگاهی	هوش هیجانی <---
۰/۰۱۵	۲/۴۲۸	۰/۷۱۳	۱/۷۳۲	منابع تفکر	امید به زندگی <---
			۱/۰۰۰	مسیرهای تفکر	امید به زندگی <---

نکته: *** نشان دهنده صفر است (معنی دار)

نتایج جدول فوق حاکی از این است که تمامی p ها مطلوب هستند چون کمتر از ۵ درصد خطا را نشان می‌دهند پس هیچ رابطه‌ای ضعیف نبوده و حذف نمی‌شود. معمولاً روابط با p بالاتر از ۵ درصد خطا حذف می‌شوند. لذا طبق جدول فوق کلیه بارهای عاملی و ضرایب مسیر برآورد شده در سطح اطمینان ۰/۹۵ معنادار می‌باشند. در ادامه مناسب بودن مدل با شاخص‌هایی مقایسه می‌شود شاخص‌های برازندگی مدل و دامنه قابل قبول برای آنها در جدول شماره (۲) نشان داده شده است.

جدول ۲: شاخص‌های برازندگی مدل اندازه‌گیری سازه‌های تحقیق

شاخص تناسب	χ^2/df	RMSEA	IFI	RFI	NFI	TLI	CFI
دامنه مقبول	< ۳	< ۰/۰۸	> ۰/۹	> ۰/۹	> ۰/۹	> ۰/۹	> ۰/۹
نتیجه	۱/۰۹	۰/۰۳	۰/۹۹۵	۰/۹۲	۰/۹۳	۰/۹۹۱	۰/۹۹۵

با توجه به نتایج به دست آمده از شاخص‌ها و مقایسه آن با دامنه قابل قبول آنها می‌توان ادعان نمود تمامی شاخص‌های برازندگی مدل‌های فوق در دامنه قابل قبول قرار گرفته و بنابراین تناسب داده‌های گردآوری شده با مدل‌های مذکور مطلوب است. لذا برازندگی مدل نهایی تحقیق مورد تایید می‌باشد. در ادامه به تعیین تأثیر متغیر هوش هیجانی بر امید به زندگی پرداخته شده است و نتیجه حاصل از تعیین اثر کل استاندارد به شرح زیر می‌باشد.

نتایج حاصل از تعیین اثر کل نشان می‌دهد که هوش هیجانی بر امید به زندگی کارآموزان دختر کانون‌های تحت حمایت کمیته امداد امام خمینی به میزان ۰/۶۴۹ به صورت مثبت تأثیر گذار است، این یافته نشان می‌دهد که با افزایش هوش هیجانی، امید به زندگی افزایش پیدا می‌کند، لذا این فرضیه که هوش هیجانی بر امید به زندگی کارآموزان دختر کانون‌های تحت حمایت کمیته امداد امام خمینی (ره) تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری:

هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی تأثیر هوش هیجانی بر امید به زندگی در بین کارآموزان دختر تحت حمایت کمیته امداد شهر سرابله است نتایج پژوهش طبق جدول بالا حاکی از آن است که هوش هیجانی بر امید به زندگی تأثیر مثبت و معناداری به میزان ۰/۶۴۹ دارد. هوش هیجانی یعنی دانش هیجان‌ها و توانایی مدیریت و استفاده از آنها، که می‌تواند به ایجاد ثبات و آرامش کمک نماید اگر هیجان‌ات مدیریت شوند و به طریق درست هدایت شوند موجب ترقی انسان شده و امید به زندگی را در فرد به وجود آورد. یافته‌های پژوهش حاضر، اطلاعات مهمی را برای خود فرد، خانواده‌ها و مسئولان نظام آموزشی دانشگاه، دست اندرکاران نظام تعلیم و تربیت فراهم می‌آورد. والدین می‌توانند با الگو بودن در زمینه‌های مختلف مثلاً درک عواطف، روابط اجتماعی بالا موجب ارتقاء هوش هیجانی در فرزندان خود شوند. اساتید می‌توانند با ارائه و آموزش دروس به روش‌های متناسب از قبیل روش‌های مشارکتی، موجب افزایش هر چه بیشتر مهارت‌های اجتماعی آنان و همچنین افزایش توانایی درک عواطف و احساسات دیگران (از مؤلفه‌های هوش هیجانی هستند) شوند. برنامه‌ریزان درسی و مسئولان دانشگاهی می‌توانند در دروس عمومی دانشجویان مانند معارف اسلامی، با گنجایش مطالبی که موجب تعمق فرد در مورد ابعاد متعالی و ماواری خود، دیگران و جهان می‌شوند و همچنین به تفکر و داشتن در زمینه‌هایی از قبیل زندگی، مرگ، زندگی پس از مرگ، امیدواری، واقعیات و عدالت به پرورش و رشد افراد همت گذاشته و گامی در جهت افزایش امید به زندگی بردارند.

از آنجا که پژوهش حاضر فقط بر روی کارآموزان دختر تحت حمایت کمیته امداد شهر سرابله انجام گرفته است، لذا نتایج آن قابل تعمیم به دیگر اقشار جامعه نیست لذا پیشنهاد می‌شود به بررسی تأثیر هوش هیجانی بر امید به زندگی در بین مقاطع و حوزه‌های دیگر و با در نظر گرفتن جنسیت افراد پرداخته شود همچنین پیشنهاد می‌دهیم به برگزاری کارگاه‌های آموزشی در زمینه هوش هیجانی و امید به زندگی به منظور دادن آگاهی در زمینه هوش هیجانی و امید به زندگی و تأثیرات آن در زندگی به منظور کمک و آگاه سازی افراد و کنترل احساسات و هیجان‌ات پرداخته شود.

Investigating the Effect of Emotional intelligence on Life expectancy

- ابراهیمی، نسرین؛ صباغیان، زهرا، ابوالقاسم، محمود (۱۳۹۰). بررسی رابطه امید با موفقیت تحصیلی دانشجویان. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، سال ۱۷، شماره ۱، ۶۰-۱۶.
- باعزت، فرشته؛ شریف زاده، حکیمه السادات (۱۳۹۱). رابطه هوش معنوی و هوش هیجانی با استرس شغلی کارکنان دانشگاه. فصلنامه مشاوره شغلی و سازمانی. دوره ۴. شماره ۱۳. ۵۵-۶۸.
- بخشایش، علیرضا (۱۳۹۳). پیش بینی رضایت زناشویی بر اساس هوش هیجانی و هوش معنوی زوجین. فصلنامه زن و جامعه، دوره ۵، شماره ۲. ۶۹-۹۰.
- پروانه، الهام؛ عزیز، کبری، کریمی، پروانه (۱۳۹۴). اثر بخشی امید درمانی بر افزایش شادکامی شهروندان. مجله روانشناسی پیری، دوره ۱، شماره ۱، ۴۱-۴۷.
- حداد نیا، سیروس؛ جوکار، ناصر (۱۳۹۲). رابطه هوش معنوی و هوش هیجانی با رفتار شهروند سازمانی دبیران. فصلنامه علمی پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، سال هفتم، شماره ۲، پیاپی ۲۶. ۱۵۷-۱۷۸.
- حسینیان، سمین؛ قاسم زاده، سوگند، نیکنام، ماندانا (۱۳۹۰). پیش بینی کیفیت زندگی معلمان زن بر اساس متغیرهای هوش هیجانی و هوش معنوی. فصلنامه مشاوره شغلی و سازمانی، دوره ۳، شماره ۹، ۶۰-۴۲.
- خلجی، زبیه (۱۳۸۶). بررسی رابطه بین امید، منبع مهار تحصیلی و موفقیت تحصیلی دوره پیش دانشگاهی شهر تهران در سال تحصیلی ۸۵-۸۶. پایان نامه کارشناسی ارشد. رشته روان شناسی عمومی، دانشکده روان شناسی، دانشگاه الزهرا.
- سلطانی فر، عاطفه (۱۳۸۶). هوش هیجانی. فصلنامه اصول بهداشت روانی، دوره ۹، شماره ۳۵، ۷۳-۸۴.
- غلامرضا، محمودی؛ استکی، مهناز، دماوندی، شهرزاد (۱۳۹۰). رابطه سبک تفکر و هوش هیجانی دانشجویان. فصلنامه علوم رفتاری. دوره ۵، شماره ۲، ۱۰۷-۱۲۲.
- فاطمی اردستانی، سید محمد حسن؛ پژوهی نیا، شیما، اسلامی، محمود، کفیلی یوسف آباد، معصومه (۱۳۹۵). بررسی رابطه سبک زندگی اسلامی با همدلی و امیدواری در نوجوانان. روانشناسی و دین، سال ۹، شماره ۴، پیاپی ۳۶. ۱۳۳-۱۴۸.
- قنبری، علی؛ قشقایی، صغرا، ستوده، مریم، سعادت خواه، معصومه (۱۳۹۴). بررسی رابطه هوش چندگانه گاردنر با امید به زندگی و خود کارآمدی دانشجویان. اولین کنگره علمی پژوهشی سراسری توسعه و ترویج علوم تربیتی و روانشناسی، جامعه شناسی و علوم فرهنگی اجتماعی ایران، تهران، انجمن علمی توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین.
- کیوانلو، فهیمه؛ کوشان، محسن، سید احمدی، محمد (۱۳۸۹). رابطه هوش هیجانی و سبک رهبری. مجله علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سبزوار، دوره ۱۸، شماره ۱، ۴۷-۵۴.
- گل محمد نژاد، غلام رضا؛ رنجبر، فاطمه، عدالت زاده، گلناز (۱۳۹۲). بررسی اثر معنا درمانی بر نگرش به ازدواج دانشجویان و امید به زندگی. فصلنامه آموزش و ارزشیابی. دوره ۶، شماره ۲۴، ۳۷-۳۵.
- محمد علیزاده، پژمان؛ عمویی، فتانه (۱۳۹۳). تعیین رابطه بین هوش هیجانی با امید به زندگی دانشجویان ستاد شاهد و اینترگر دانشگاه علوم پزشکی مازندران. اولین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی آسیب های اجتماعی و فرهنگی ایران، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی سروش حکمت مرتضوی، انجمن علمی توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین.
- محمدیان اکردی، ابراهیم؛ عسکری، پرویز، حسن زاده، رمضان، احدی، حسن، نادری، فرح (۱۳۹۵). اثر بخشی گروه درمانی شناختی- رفتاری بر افزایش امید به زندگی بیماران مرد مبتلا به سرطان معده. مجله دانشگاه علوم پزشکی بابل. دوره ۱۸. شماره ۶. ۴۷-۴۱.
- منصوری، بهزاد (۱۳۸۰). هنجار یابی آزمون هوش هیجانی سبیریا شرینگ در دانشجویان دانشگاه تهران. پایان نامه‌ی، کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.
- نصیری، حبیب الله؛ جوکار، بهرام (۱۳۸۷). معنا داری زندگی، امید، رضایت از زندگی و سلامت روان در زنان. پژوهش زنان. دوره ۶، شماره ۲، ۱۵۷-۱۷۶.
- یزدانی چراتی، جمشید؛ خاکسار، شهربانو، خسروی، فریده، ذلیکانی، لیلا (۱۳۹۳). تعیین و روند تغییرات امید به زندگی مردم شهرستان ساری. مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران. دوره ۲۴. شماره ۱۱. ۸۸-۸۵.
- یعقوبی، ابوالحسن؛ محقق، حسین، منظمی تبار، فریبا (۱۳۹۳). رابطه بهزیستی معنوی با امید واری با رضایت از زندگی در سالمندان. دین و روانشناسی، سال ۷، شماره ۳، پیاپی ۲۷، ۱۰۹-۱۲۱.

- Austin, E. J. (2005). Emotional intelligence and emotional information processing *Personality and Individual difference*, 39, PP 403-414.
- Campbell, J. P., McCloy, R. A., Opper, S. H., & Sager, C. E. (1993). A theory of performance. In N. Schmitt, W. C. Borman, & Associates (Eds.). *Personnel selection in organizations*, PP 35-70.
- Goleman, D. (2001). *Emotional Intelligence: Issues in paradigm building*, in Cherniss, C. and Goleman, D. (Eds), *Emotionally Intelligent workplace*. Jossey-Bass, San Francisco, CA, and pp. 13-26
- Goleman, D. (1996). *Emotional intelligence*, London: Bloomsbury.
- Grewal, P. K., & Porter, J. (2007). Hope theory: a framework for understanding Deathstudies. *Washington*, 31 (2): PP 131-154.
- Hoffman, M. L. (1984). *Empathy*, Social cognition, and moral action. In Kurtinas, W. (ED). *Moral Behavior and Development*. NewYork: John Wiley and Sons. PP. 65.
- Mehmet A., & Rozien, M. (2009). You've got to have hope: Studies show "hope therapy" fights depression. *Atlanta:News RX*;2009. P. 68.
- Minski, P. S. (2003). Factor structure and validity of a trait emotional intelligence measure. *Personality and Individual Differences*, 34, PP 1091-1100.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligenc, Imagination, Cognition, and Personality, 9, PP 185-211.
- Song, L, J., Haung, G, Peng, K, Z., Low, K, S., Wong, C, S., & Chen, Z. (2010). The differential effects of general mental ability and emotional intelligence on academic performance and social interactions; *Intelligence*, 38, PP 137-143.
- Sullivan, S. F. (1995). *Feeling smart: Emotional intelligence and selling*. *Life Association News*, 90, pp. 48-54.
- Taylor S E, Brown J D. Illusion and well-being: a social psychological perspective on mental health. *Psychological Bulletin*. 1988; 103(17): PP 193-210.
- Warwick, J., & Nettelbeck, T. (2004). Emotional intelligence is....?, *Personality and Individual difference*, 37, PP 1091-1100.

شپوشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی